

ΠΡΟΛΟΓΙΣΜΑ

Συνεχίζεται για τρίτη χρονιά η Ετήσια Σεμιναριακή Διάλεξη Λαογραφίας, που οργανώνει ο Τομέας Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας της Φιλοσοφικής μας Σχολής από το 2009, μετά από εισήγησή μου.

Θυμίζω τις δύο προηγούμενες. Η πρώτη έγινε στις 20 Μαΐου 2009, στο αμφιθέατρο αυτό, από τον ομότιμο καθηγητή Λαογραφίας των Πανεπιστημίων Αθηνών και Ιωαννίνων και Πρόεδρο της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας κ. Μιχαήλ Γ. Μερακλή, με θέμα «Ο Ν. Γ. Πολίτης και η έννοια της συνέχειας». Η δεύτερη πραγματοποιήθηκε στις 19 Μαΐου 2010, πάλι εδώ, με ομιλήτη τον καθηγητή Θεατρολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και Α' Αντιπρόεδρο της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας κ. Βάλτερ Πούχνερ με θέμα «Θεωρητικές διαστάσεις της συγκριτικής μεθοδολογίας στην εθνολογική και λαογραφική έρευνα. Βαθμίδες συγκρισιμότητας και κλίμακες τυπολογιών».

Τα κείμενα των διαλέξεων αυτών έχουν ήδη δημοσιευθεί στην Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής και είναι πλέον στη διάθεση φοιτητών, ερευνητών και φίλων της Λαογραφίας¹.

Όπως είναι γνωστό, οι διαλέξεις αυτές αφιερώνονται, κάθε φορά, στη μνήμη ενός εξέχοντος Έλληνα ή ξένου λαογράφου. Έτσι, οι δύο προηγούμενες ήταν αφιερώμένες στη μνήμη του ιδρυτή της επιστημονικής Ελληνικής Λαογραφίας, καθηγητή και Πρύτανη (1907) του Πανεπιστημίου Αθηνών Νικολάου Γ. Πολίτη (1852-1921) και του πρώτου καθηγητή Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (και στην Ελλάδα) Στίλπωνος Π. Κυριακίδη (1887-1964).

Η Τρίτη Ετήσια Διάλεξη αφιερώνεται στη Μνήμη του πρώτου καθηγητή Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών στη Φιλοσοφική Σχολή. Αυτός ήταν ο Γεώργιος Α. Μέγας (1893-1976), ο οποίος υπήρξε και ο πρώτος λαογράφος που εξελέγη (1970) τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.

1. Βλ. σχετικά «Πρώτη Ετήσια Σεμιναριακή Διάλεξη Λαογραφίας, 1909-2009: 100 Χρόνια Ελληνικής Λαογραφίας», Επιστημονική Επετηρίδα Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, 41 (2010), σ. 187-214. – «Δεύτερη Ετήσια Σεμιναριακή Διάλεξη Λαογραφίας (2010)», ό.π., 42 (2011), σ. 229-277. (= Βάλτερ ΠΟΥΧΝΕΡ, Δοκίμια λαογραφικής θεωρίας, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2011, σ. 109-136).

Και με την αποψινή ευκαιρία της αφιέρωσης της διάλεξης και στον πρώτο λαογράφο ακαδημαϊκό, θα ήθελα, και από το βήμα αυτό, να ξεκαθαρίσω κάποιες συγχύσεις που γίνονται από φοιτητές, ερασιτέχνες λαογράφους, κάποτε ωστόσο και από ειδικούς. Οι συγχύσεις αυτές σχετίζονται με το ποιός είναι ο πρώτος καθηγητής της Λαογραφίας σε Ελληνικό Πανεπιστήμιο. Πολλοί θεωρούν τον Νικόλαο Γ. Πολίτη, αλλά η Ιστορία της Λαογραφίας μαρτυρεί ότι: Ο Πολίτης διορίστηκε το 1890 καθηγητής στην Έδρα της Μυθολογίας και της Ελληνικής Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου δίδαξε τα συγκεκριμένα μαθήματα και, σε ορισμένες περιόδους, Ιστορία των Θρησκευμάτων. Είναι ο ιδρυτής και θεμελιωτής της λαογραφικής επιστήμης στη χώρα μας και, από το 1907, παράλληλα με τα άλλα διδακτικά καθήκοντά του, άρχισε να διδάσκει, με ανάθεση, και μαθήματα Λαογραφίας².

Πρώτος καθηγητής Λαογραφίας σε Ελληνικό Πανεπιστήμιο ήταν ο Στίλπων Κυριακίδης (διορίστηκε το 1926 στη Φιλοσοφική Σχολή Θεσσαλονίκης) και πρώτος καθηγητής Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών ο Γεώργιος Μέγας, ο οποίος διορίστηκε στη Φιλοσοφική Σχολή το 1947. Στο μεσοδιάστημα, από τον θάνατο του Πολίτη (1921) μέχρι τον διορισμό του Μέγα, λαογραφικά μαθήματα στην Αθήνα έδιδαξε, με ανάθεση, ο καθηγητής της έδρας «Βυζαντινών Βίος και Πολιτισμός» Φαίδων Κουκουλές (1881-1956).

Εξ άλλου, ο Κυριακίδης, με πρόσκληση της Κοσμητείας της Φιλοσοφικής Σχολής των Αθηνών, έδωσε, το πανεπ. έτος 1931-1932, μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα διάλεξη στους φοιτητές για την έννοια και τον σκοπό της λαογραφικής επιστήμης³.

Η διάλεξη που θα ακολουθήσει, θα γίνει από την ομότιμη καθηγήτρια Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κυρία Κατερίνα Κορρέ-Ζωγράφου, με θέμα «Η συμβολή του Γεωργίου Α. Μέγα στην έρευνα του υλικού πολιτισμού». Η κυρία Κορρέ, ειδική σε θέματα λαϊκής τέχνης και ευρύτερα του υλικού λαϊκού πολιτισμού, θα φωτίσει, από τη δική της σκοπιά, μιαν άλλη σημαντική πτυχή του έργου του Γεωργίου Μέγα, ο οποίος είναι περισσότερο γνωστός για τις ιδιαίτερα σημαντικές έρευνες και μελέτες του στο Ελληνικό παραμύθι και στα άλλα φιλολογικά θέματα της Λαογραφίας μας. Το ίδιο σημαντικό όμως – πρωτοποριακό θα έλεγα – είναι και το έργο του στον συγκεκριμένο τομέα. Αρκεί να θυμηθούμε τα κείμενά του για τη λαϊκή αρχιτεκτονική⁴.

2. Βλ. σχετικά Στίλπων Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ, «Ν. Γ. Πολίτης», Λαογραφία, 7 (1923), σ. κγ'. – Πρβλ. και Μηνάς Αλ. ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ, «Μνήμη Νικολάου Γ. Πολίτη, θεμελιωτή της Ελληνικής Λαογραφίας», Λαογραφία, 39 (2003), σ. 26.

3. Βλ. σχετικά Στίλπων Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ, Τί είναι Λαογραφία και εις τί δύναται να ωφελήση η σπουδή της, Θεσσαλονίκη 1937 (=Λαογραφία, 12 (1938-1948), σ. 130-157).

4. Βλ. ενδεικτικά Μ. Γ. ΜΕΡΑΚΛΗΣ, «Γεώργιος Α. Μέγας», Λαογραφία, 31 (1978), σ. 9-11.

Ευχαριστώ θερμά την ομότιμη καθηγήτρια κυρία Κορρέ, που αποδέχθηκε την πρόσκλησή μας και θα μας δώσει νεώτερα στοιχεία για το θέμα.

Τελειώνοντας την προλογική αυτή αναφορά μου, θα ήθελα να ευχαριστήσω, με εγκάρδια αισθήματα, την Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής, καθηγήτρια κυρία Μαρίκα Θωμαδάκη, τον πρώην Γενικό Γραμματέα του Πανεπιστημίου Αθηνών, αν. καθηγητή κ. Παναγιώτη Κοντό, την Πρόεδρο του Τμήματος Φιλολογίας, καθηγήτρια κυρία Ελένη Καραμαλέγκου, τον Διευθυντή του Τομέα Βυζαντινής Φιλολογίας και Λαογραφίας, καθηγητή κ. Ιωάννη Πολέμη, για την πρόθυμη συνεργασία τους, τα μέλη του Τομέα και της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος για τη συμπαράστασή τους, τους συναδέλφους Γεώργιο Θανάπουλο και Αθηνά Σχινά για τη συνεργασία και βοήθειά τους και τις μεταπτυχιακές φοιτήτριες Λαογραφίας Πόπη Ξανθάκου, Κασσιανή Κονταξή, Αλίκη Μανδηλαρά, που προετοίμασαν μαζί μου το οργανωτικό μέρος της βραδιάς αυτής.

Ιδιαίτερα όμως θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εσάς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί φοιτητές και φοιτήτριες, που ήρθατε εδώ απόψε και τιμάτε με την παρουσία και τη συμμετοχή σας τη σεμνή αυτή επισημοτική εκδήλωση.